บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

การรับฟังคำซัดทอดของบุคคลผู้ร่วมกระทำผิดในแนวคิดดั้งเดิม มีความเห็นว่า ไม่สมควรรับฟังพยานบุคคลประเภทนี้ โดยในประเทศอังกฤษเห็นว่ารัฐยังมีความสามารถที่จะหาพยานหลักฐานเพื่อจะเอาผิดกับผู้กระทำผิดได้โดยไม่ต้องอาศัยพยานหลักฐานจากผู้ร่วมกระทำผิด อีกทั้งมีแนวคิดว่ารัฐมีศักดิ์ศรีพอที่จะไม่ต้องใช้พยานหลักฐานที่มาจากผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกัน

แนวคิดที่ไม่เห็นด้วยในการรับฟังคำซัดทอดนั้นเนื่องมาจากคำซัดทอดมีอันตรายอยู่ในตัวเองกล่าวคือ ผู้ร่วมกระทำผิดอาจให้การผิดไปจากความเป็นจริงทั้งนี้เพื่อลดความมีส่วนเกี่ยวข้องของตัวเขาเองในการกระทำความผิดเพราะเมื่อลดความผิดตัวเองลงโอกาสที่จะได้รับโทษน้อยลงมีมาก และเพื่อขยายหรือเพิ่มความผิดให้บุคคลอื่นเพื่อให้เห็นว่าตนเองมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดนี้น้อย

ต่อมาแนวคิดในการรับฟังคำซัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิดเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากความจำเป็นทางสังคมที่ต้องการนำผู้ร่วมกระทำผิดมาลงโทษ เพราะเหตุว่าความผิดในบางคดีไม่สามารถหาพยานหลักฐานอื่นใดมาลงโทษจำเลยได้ นอกจากใช้คำซัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิด ดังนั้นจึงมีแนวคิดใหม่ว่าสามารถรับฟังคำซัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิดได้

ในกฎหมายปัจจุบันของอังกฤษได้มีหลักกฎหมายในเรื่องความสามารถในการเป็นพยานของผู้ร่วมกระทำผิด (Competency of accomplice as witness) ได้วางเงื่อนไขว่าผู้ร่วมกระทำผิดสามารถในการเป็นพยานได้ ถ้าผู้ร่วมกระทำผิดได้สารภาพผิดในระหว่างพิจารณาคดี, เมื่อได้มีการแยกพิจารณาคดี, เมื่อผู้ร่วมกระทำผิดไม่ถูกฟ้องโดยอัยการสูงสุดได้ออก nolle prosequi และเมื่อได้มีการพิจารณาคดี และคดีได้ถูกยกฟ้อง

ในกฎหมายไทย คำซัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิดแต่เดิมได้มีแนวคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยว่ารับฟังไม่ได้

ในปัจจุบันได้มีแนววินิจฉัยว่าไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามมิให้รับฟังพยานโจทก์ที่เคยตกเป็นผู้ต้องหาด้วยกัน เป็นแต่มีน้ำหนักให้รับฟังมากน้อยเพียงใดเท่านั้นหากศาลเห็นว่า

พยานเช่นว่านั้นเบิกความประกอบชอบด้วยเหตุผลเชื่อได้ว่าเบิกความตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นก็มีอำนาจรับฟังพยานดังกล่าวประกอบคดีของโจทก์ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 203/2531)

คำซัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิดแม้ว่าจะไม่มีกฎหมายห้ามมิให้รับฟังก็ตามแต่การที่จะรับฟังคำซัดทอดได้จะต้องคำนึงถึงฐานะของผู้ให้การซัดทอดว่าอยู่ในฐานะจำเลยหรือไม่ หากผู้ให้การซัดทอดอยู่ในฐานะจำเลยและเป็นจำเลยในคดีเดียวกันคำซัดทอดของผู้นั้นคำพิพากษาฎีกาไทยวินิจฉัยว่าคำซัดทอดของจำเลยในคดีเดียวกันไม่สามารถรับฟังได้

กรณีผู้ให้การซัดทอดอยู่ในฐานะจำเลยและเป็นจำเลยในคดีเดียวกัน

ในคดีอาญาศาลจะฟังคำเบิกความของจำเลยคนหนึ่งซึ่งอ้างตนเองเป็นพยานมาลงโทษจำเลยอื่นในคดีเดียวกันไม่ได้เพราะเป็นเรื่องระหว่างโจทก์กับจำเลยคนนั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 209/2490)

จากแนวพิพากษาฎีกาจะเห็นได้ว่า ศาลไม่รับฟังคำซัดทอดของจำเลย ด้วยกันเนื่องจากโจทก์มีภาระการพิสูจน์ความผิดของจำเลยโจทก์จึงต้องนำพยานหลักฐานที่โจทก์หาได้มาพิสูจน์ความผิดของจำเลยมิใช่นำคำพยานของจำเลยที่ให้การซัดทอดจำเลยด้วยกัน มาเป็นพยานหลักฐานของโจทก์เนื่องจากคำซัดทอดของจำเลยด้วยกันในชั้นศาลไม่ใช่คำเบิกความในฐานะพยานโจทก์ อีกทั้งการที่จำเลยเบิกความเป็นโทษแก่จำเลยอีกคนหนึ่งนั้นศาลจะรับฟังเป็นโทษแก่จำเลยอีกคนนั้นไม่ได้ เนื่องจากจำเลยแต่ละคนควรจะต้องพิสูจน์ว่าตนเองไม่ได้กระทำผิด ฉะนั้นการที่จำเลยเบิกความว่าจำเลยอื่นกระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้องจึงไม่ใช่เรื่องที่จำเลยจะพิสูจน์ว่าตนเองไม่ได้กระทำผิด

จากเหตุผลที่ศาลฎีกาไทยได้ให้มาดังกล่าวนี้จึงทำให้ศาลไม่รับฟังคำซัดทอดที่ได้มาจากคำเบิกความในศาลของจำเลยในคดีเดียวกันแต่หากเป็นคำซัดทอดที่ได้มาจากคำเบิกความในศาลของจำเลยซึ่งเป็นจำเลยคนละคดี คือ ในกรณีที่ผู้ร่วมกระทำผิดหลายคนเคยเป็นจำเลยร่วมแต่ได้มีคำสั่งศาลให้แยกฟ้องเป็นคดีใหม่ และในกรณีที่มีผู้ร่วมกระทำผิดหลายคนแต่ได้ถูกฟ้องเป็นคนละคดีศาลได้วินิจฉัยว่าสามารถรับฟังได้

กรณีที่ผู้ให้การซัดทอดเป็นจำเลยคนละคดี

ในกรณีแรก คือ กรณีที่ผู้ร่วมกระทำผิดหลายคนเคยเป็นจำเลยร่วมแต่ได้มีคำสั่งให้แยกฟ้องเป็นคดีใหม่ ได้มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยว่าจำเลยถูกแยกฟ้องเป็นคดีใหม่ สามารถเป็นพยานให้โจทก์ในคดีเดิมได้ โดยศาลสามารถรับฟังคำซัดทอดของผู้นั้นได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1513/2532 แม้ อ.จะเคยถูกฟ้องร่วมกับจำเลยมาก่อน แต่ศาลได้สั่งแยกฟ้องจำเลยเป็นคดีใหม่ต่างหากจากคดีที่ อ. ถูกฟ้องร่วมกับจำเลยโจทก์จึงอ้าง อ. เป็นพยานได้ โดยขณะที่ อ. เบิกความเป็นพยานโจทก์ในคดีนี้ อ. มิได้อยู่ในฐานะจำเลย

ศาลได้ให้เหตุผลว่า การที่จำเลยร่วมได้ถูกแยกฟ้องเป็นคดีใหม่จะทำให้สามารถรับฟังคำซัดทอดของจำเลยที่ถูกแยกฟ้องไปได้ เนื่องจากถือว่าจำเลยผู้นั้นมิได้อยู่ในฐานะจำเลย มีปัญหาที่น่าคิดว่าการที่ศาลอนุญาตให้จำเลยที่ถูกแยกฟ้องเป็นคดีใหม่สามารถเป็นพยานโจทก์ในคดีเดิมได้ และศาลรับฟังคำซัดทอดของพยานโจทก์ผู้นี้นั้นจะทำให้คำซัดทอดของผู้ที่เป็นจำเลยร่วมและถูกแยกฟ้องสามารถรับฟังได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากแต่เดิมจำเลยซึ่งยังไม่ถูกแยกฟ้องหากได้ให้การซัดทอดจำเลยด้วยกันในคดีเดียวกันศาลไม่รับฟังคำซัดทอดในกรณีนี้ เพราะไม่ใช่เป็นเรื่องที่จำเลยพิสูจน์ความผิดของตัวเอง อีกทั้งเป็นภาระการพิสูจน์ของโจทก์ที่ต้องหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลยแต่หากจำเลยได้ถูกแยกฟ้องเป็นคดีใหม่จำเลยจะสามารถให้การเป็นพยานโจทก์ในคดีเดิมได้จึงทำให้น่าคิดว่าจำเลยซึ่งถูกแยกฟ้องเป็นคดีใหม่เมื่อกล่าวคำซัดทอดคำซัดทอดนั้นอาจไม่ตรงต่อความจริงได้ เนื่องจากเขายังมีความหวังว่า เมื่อให้การซัดทอดจำเลยในคดีเดิมว่าเป็นผู้กระทำผิดตนเองก็อาจจะหลุดพ้นจากการถูกลงโทษได้ ดังนั้นน้ำหนักในเรื่องความน่าเชื่อถือของจำเลยซึ่งถูกแยกฟ้องเป็นคดีใหม่และกลับมาเป็นพยานโจทก์ในคดีเดิมนั้นน่าจะต้องรับฟังด้วยความระมัดระวังและมีน้ำหนักน้อยต้องรับฟังประกอบกับพยานหลักฐานอื่นจึงจะลงโทษจำเลยได้

ในกรณีที่สองคือในกรณีที่มีผู้ร่วมกระทำผิดหลายคนแต่ได้ถูกฟ้องเป็นคนละคดีได้มีแนววินิจฉัยของคำพิพากษาฎีกาไทยวินิจฉัยว่าผู้ร่วมกระทำผิดซึ่งถูกฟ้องในคดีหนึ่งสามารถมาเป็นพยานให้กับโจทก์ได้ไม่ขัดกับหลักในเรื่องที่ว่าศาลจะไม่รับฟังคำซัดทอดของจำเลยด้วยกันในคดีเดียวกัน

ปัญหาที่น่าพิจารณาคือการที่ศาลอนุญาตให้จำเลยที่ถูกแยกฟ้องเป็นคดีใหม่สามารถเป็นพยานโจทก์ในคดีเดิมได้มีว่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการใช้คำพิพากษาฎีกานี้ในการให้โจทก์สามารถอ้างผู้ร่วมกระทำผิดเป็นพยานโจทก์ได้โดยไม่ขัดกับหลักในเรื่องที่ว่าศาลจะไม่รับฟังคำซัดทอดของจำเลยด้วยกันในคดีเดียวกันนั่นคือโจทก์จะหลีกเลี่ยงการฟ้องผู้ร่วมกระทำผิดรวมเป็นคดีเดียวกันโดยจะแยกฟ้องผู้ร่วมกระทำผิดเป็นจำเลยคนละคดีทั้งนี้เพื่อให้ผู้ร่วมกระทำผิดสามารถเป็นพยานโจทก์โดยให้การซัดทอดจำเลยในคดีที่ฟ้องแยกจากกันได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1513/2532 วินิจฉัยว่าผู้ร่วมกระทำผิดซึ่งถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีหนึ่งจะมีเบิกความเป็นพยานโจทก์ในอีกคดีหนึ่งก็ไม่ถือว่าเป็นจำเลยในคดีหลัง คำซัดทอดของพยานไม่ถือว่าเป็นคำซัดทอดของจำเลยด้วยกันไม่ต้องห้ามตามมาตรา 232 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในปัญหานี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าแนวคำพิพากษาฎีกาที่วินิจฉัยให้จำเลยซึ่งถูกแยกฟ้องเป็นคดีใหม่สามารถเป็นพยานโจทก์ในคดีเดิมได้โดยถือว่าพยานโจทก์ไม่ได้อยู่ในฐานะจำเลยในคดีเดียวกันนั้นน่าจะเป็นการไม่ยุติธรรมต่อจำเลยเนื่องจากจะทำให้เกิดการอาศัยประโยชน์จากแนวคำวินิจฉัยนี้โดยการที่โจทก์ไม่ฟ้องจำเลยซึ่งเป็นผู้ร่วมกระทำผิดร่วมมาเป็นคดีเดียวกัน แต่ใช้วิธีแยกฟ้องเป็นคนละคดีจึงเป็นการเพิ่มพยานหลักฐานให้แก่ฝ่ายโจทก์ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมต่อจำเลยได้

กรณีเป็นคำซัดทอดของผู้มีส่วนร่วมกระทำความผิดกับจำเลยในชั้นสอบสวน

กรณีเป็นคำซัดทอดในชั้นสอบสวนของผู้มีสวนร่วมกระทำความผิดกับจำเลยได้มีแนวคำพิพากษาฎีกาแต่เดิมวินิจฉัยว่าไม่สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานลงโทษจำเลยได้จะใช้ยันได้แต่เฉพาะตัวผู้ให้การ เหตุผลของการไม่รับฟังเนื่องมาจากมีความเห็นว่าผู้ร่วมกระทำผิดกับจำเลยต้องการจะปัดความรับผิดไปให้ผู้อื่นเพื่อให้ตนเองไม่ต้องรับโทษ อีกทั้งเป็นพยานบอกเล่าซึ่งเป็นพยานที่มิได้ผ่านการสาบานและการถามค้าน

แนวคิดในการรับฟังคำซัดทอดในชั้นสอบสวนของผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดกับจำเลยได้เปลี่ยนไป โดยมีความคิดว่าไม่มีกฎหมายห้ามมิให้รับฟังคำซัดทอดอีกทั้งพยานบอกเล่านั้นศาลสามารถใช้ดุลพินิจรับฟังได้ดังนั้นในปัจจุบันจึงมีคำพิพากษาฎีกาวางแนววินิจฉัยว่าสามารถรับฟังคำซัดทอดในชั้นสอบสวนของผู้มีสวนร่วมกระทำความผิดของจำเลยได้ เนื่องจากคำซัดทอดชั้นสอบสวนของผู้กระทำผิดด้วยกันไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามมิให้รับฟังพยานเช่นว่านั้นแต่อย่างใด หากศาลเห็นว่าพยานเช่นว่านั้นให้การ ซัดทอดชอบด้วยเหตุผลพอให้รับฟังว่าเป็นความจริงที่เกิดขึ้นศาลก็มีอำนาจรับฟังคำซัดทอดนั้นประกอบการพิจารณาได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2802-2805/2531)

กรณีคำเบิกความซัดทอดของผู้มีส่วนร่วมกระทำความผิดกับจำเลยในชั้นศาล

คำเบิกความซัดทอดในชั้นศาลของผู้มีส่วนร่วมกระทำความผิดกับจำเลยมีแนวคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยว่า คำเบิกความซัดทอดไม่ต้องห้ามรับฟังเพียงแต่ศาลฎีกาได้วางหลักตลอดมาว่ารับฟังได้แต่มีน้ำหนักน้อย

คำเบิกความของพยานซึ่งเป็นผู้ร่วมกระทำผิดซึ่งยืนยันข้อเท็จจริงเช่นเดียวกับที่ได้ให้การชั้นจับกุมคำเบิกความดังกล่าวไม่ปรากฏว่ามีเหตุจูงใจที่จะเบิกความให้ตนพ้นความผิดหรือได้รับประโยชน์แต่อย่างใดจึงรับฟังคำเบิกความของพยานด้วยความระมัดระวังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 6965/2540)

ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นว่า คำซัดทอดนั้นมีอันตรายในการรับฟังดังนั้นการรับฟังคำซัดทอดจึงต้องรับฟังด้วยความระมัดระวังไม่ว่าจะเป็นคำซัดทอดของจำเลยคนละคดีหรือจะเป็นคำซัดทอดของผู้มีส่วนร่วมกระทำผิดซึ่งมิได้อยู่ในฐานะจำเลย ไม่ว่าจะเป็นคำให้การซัดทอดในชั้นสอบสวนหรือเป็นคำเบิกความซัดทอดในชั้นศาลและถือว่ามีน้ำหนักน้อยจะต้องมีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบคำซัดทอดนั้น

เนื่องจากความไม่น่าเชื่อถือของพยานบุคคลประเภทนี้จึงได้มีจัดตั้งกฎเกณฑ์เกี่ยวกับพยานหลักฐานที่มาจากผู้ร่วมกระทำผิดโดยในกฎหมายคอมมอนลอว์ได้มีหลักเรื่องพยานประกอบของผู้ร่วมกระทำผิด (Corroboration of Accomplice)

กล่าวคือในระบบคอมมอนลอว์ได้ใช้ระบบลูกขุน (jury) ในการตัดสินคดี หลักเรื่องพยานประกอบของผู้ร่วมกระทำผิดได้กำหนดให้ผู้พิพากษาต้องเตือนให้ลูกขุนทราบว่า พยานบุคคลนี้เป็นผู้ร่วมกระทำผิด และจะเป็นอันตราย หากลูกขุนได้ตัดสินว่าจำเลยมีความผิด โดยไม่มีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบ

ในส่วนของคำพิพากษาของไทย จึงได้รับแนวคิดในเรื่องพยานประกอบมาจากกฎหมายคอมมอนลอว์ ซึ่งคำพิพากษาฎีกาของไทยได้ตัดสินโดยวางแนววินิจฉัยว่า คำซัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิดทำนั้นสามารถรับฟังได้ แต่มีน้ำหนักน้อย มิใช่จะรับฟังไม่ได้เสียที่เดียว ถ้าโจทก์มีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบก็รับฟังลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 4512/2530)

ในปัจจุบันนี้แนวคิดในเรื่องพยานประกอบของผู้ร่วมประทำผิดในกฎหมายคอมมอนลอว์เปลี่ยนไป โดยมีแนวคิดว่า ผู้พิพากษามีอิสระที่จะให้คำเตือนแก่ลูกขุนเกี่ยวกับพยานซึ่งเป็นผู้ร่วมกระทำผิดหรือไม่ก็ได้ โดยเป็นดุลพินิจของผู้พิพากษาท่านนั้น

เหตุผลที่มีการยกเลิกกฎหมายเรื่องพยานประกอบของผู้ร่วมกระทำผิดก็เนื่องจากปัญหาในเรื่องความหมายของคำว่า "ผู้ร่วมกระทำผิด" ในกฎหมายคอมมอนลอว์ ซึ่งความหมาย

นั้นแคบเกินไป เนื่องจากพยานบุคคลบางประเภทซึ่งมีความไม่น่าเชื่อถือแต่หากพยานบุคคลนั้นไม่ได้อยู่ในความหมายของคำว่า "ผู้ร่วมกระทำผิด" ผู้พิพากษาก็ไม่จำต้องเตือนลูกขุนถึงหลักเรื่องพยานประกอบ ซึ่งจะทำให้จำเลยไม่ได้รับความยุติธรรม

แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าการยกเลิกหลักในเรื่องพยานประกอบของผู้ร่วมกระทำผิดในกฎหมายคอมมอนลอว์ จะทำให้แนวคิดที่ว่าพยานบุคคลซึ่งเป็นผู้ร่วมกระทำผิดนั้นมีความไม่น่าเชื่อถือ หรือมีน้ำหนักน้อย เปลี่ยนไปแต่อย่างใด

ผู้พิพากษายังคงมีดุลพินิจที่จะเตือนให้ลูกขุนระมัดระวังถ้อยคำของพยานผู้ร่วมกระทำผิดได้

ในกฎหมายไทย ได้มีคำพิพากษาได้วางแนววินิจฉัยมาตลอดว่า คำซัดทอดของผู้มีส่วนร่วมกระทำผิดในคดีอาญารับฟังได้แต่ต้องรับฟังด้วยความระมัดระวัง และต้องมีพยานหลักฐานมาประกอบคำซัดทอดนั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 1425/2535)

ซึ่งแนวคำพิพากษาฎีกาไทย ได้ถือหลักมาตลอดว่าถ้าเป็นคำซัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิดจะต้องมีพยานหลักฐานประกอบเสมอ จึงจะตัดสินลงโทษจำเลยได้มีปัญหาที่น่าคิดว่าแนวคิดวินิจฉัยของศาลฎีกาไทยในเรื่องพยานประกอบของผู้ร่วมกระทำผิดนี้ เป็นไปอย่างเคร่งครัดซึ่งผิดกับในกฎหมายระบบคอมมอนลอว์ ในปัจจุบันซึ่งถือว่าการมีคำเตือนในเรื่องพยานประกอบของผู้ร่วมกระทำผิดเป็นเพียงดุลพินิจของผู้พิพากษาเท่านั้นไม่ใช่หน้าที่ที่จะต้องกระทำเหมือนเช่นในอดีต ดังนี้แนววินิจฉัยของศาลฎีกาไทยจะยังคงเหมาะสมหรือไม่

ในกรณีนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า หลักเรื่องพยานประกอบยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องมีในกรณีที่พยานบุคคลเป็นผู้ร่วมกระทำผิด ทั้งนี้เนื่องจากพยานผู้ร่วมกระทำผิดมีแนวโน้มที่จะให้การโดยไม่ตรงต่อความเป็นจริง เพราะเขามีผลประโยชน์ที่ต้องการจะเอาตัวรอด จึงอาจให้การซัดทอดผู้อื่นมากเกินความจริง และพยายามที่จะลดความผิดของตัวเองให้น้อยลง

ดังนั้นพยานผู้ร่วมกระทำผิด จึงอยู่ในฐานะของพยานที่มีน้ำหนักน้อยจำเป็นที่จะต้องมีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบคำซัดทอดของพยานผู้ร่วมกระทำผิด

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า แนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาไทย มีความเหมาะสมแล้ว เนื่องจากการจะลงโทษจำเลยศาลจะต้องแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ดังนั้นในการใช้ดุลพินิจชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานศาลจึงต้องพิจารณาพยานหลักฐานอื่นประกอบกับคำซัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิด เพื่อให้แน่ใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามหลักการวินิจฉัยในทางอาญาว่าการพิจารณาคดีอาญาจะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ

ในปัจจุบันได้มีการใช้วิธีการกันผู้ร่วมกระทำผิดเป็นพยาน เพื่อให้ได้มาซึ่งคำพยานของผู้ร่วมกระทำผิดเนื่องจากในกรณีที่เป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นการจัดองค์กร หรือที่เรียกกันว่าองค์กรอาชญากรรม (Organized crime) ลักษณะการประกอบอาชญากรรมมีความสลับซับซ้อนยากที่จะได้พยานหลักฐานอื่นนอกจากคำพยานของผู้ร่วมกระทำผิดมาเป็นพยาน

ปัญหาที่จะต้องพิจารณามีว่า การที่เจ้าหน้าที่รัฐมาเสนอให้ผู้ต้องหานั้นพ้นฐานะจากการเป็นผู้ต้องหา โดยกล่าวกับผู้ต้องหาว่าจะกันผู้ต้อหาเป็นพยาน จะถือว่าเป็นการจูงใจอันจะทำให้ขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญไทยมาตรา 243 วรรค 2 ซึ่งบัญญัติว่า "ถ้อยคำของบุคคลซึ่งเกิดจากการ จูงใจมีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง ถูกทรมานใช้กำลังบังคับหรือกระทำโดยมิชอบประการใดๆ ไม่อาจรับฟังเป็นพยานได้"

พิจารณาได้ว่าหากพนักงานสอบสวนกล่าวกับผู้ต้องหาว่าถ้าผู้ต้องหามาให้การเป็นพยานแก่โจทก์ จะไม่ฟ้องร้องผู้ต้องหาอีกต่อไป เช่นนี้ย่อมถือเป็นการจูงใจ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1039/2482)

ดังนั้นจึงมีวิธีการที่จะมีการกันผู้ร่วมกระทำผิดเป็นพยานโดยไม่ถือว่าเป็นการจูงใจ นั่นคือ พนักงานสอบสวนจะต้องใช้วิธีแจ้งสิทธิ แก่ผู้ต้องหาว่ารัฐจะกันเป็นพยานถ้าเขาจะให้ความร่วมมือในการเป็นพยานรัฐ ซึ่งจะทำให้ผู้ต้องหามีอิสระที่จะตัดสินใจว่าเขาจะเป็นพยานรัฐหรือไม่ จึงไม่ใช่การจูงใจของพนักงานสอบสวน

ดังนั้นการกันผู้ร่วมกระทำผิดเป็นพยานจึงไม่ใช่การจูงใจ อันจะทำให้ขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญไทย มาตรา 243 วรรค 2 แต่อย่างใดแต่การกันผู้ร่วมกระทำผิดเป็นพยานในประเทศไทยยังไม่มีการให้ความคุ้มกัน (Immunity) แก่พยาน พยานจึงอาจจะถูกฟ้องร้องในภายหลังได้เพราะคำรับรองของรัฐที่ให้ในประเทศไทย เป็นคำรับรองว่าจะไม่ฟ้องร้องคดีเนื่องจากคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี มิใช่สัญญาแห่งความคุ้มกันแต่อย่างใด กล่าวคือพยานยังอาจที่จะถูกผู้เสียหายฟ้องคดีอาญา ได้ด้วยตัวเองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาตามอาญามาตรา 34 ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียในเรื่องน้ำหนักของการให้คำพยานซึ่งเป็นผู้ร่วมกระทำผิด เพราะพยานผู้ร่วมกระทำผิดย่อมมีความกังวลว่าหากตนไม่ได้ให้การปรักปรำจำเลยเพื่อเอาตัวรอดแล้วตนเองอาจจะถูกฟ้องร้องในภายหลังได้ จึงมีแนวโน้มว่าพยานผู้ร่วมกระทำผิดอาจใส่ร้ายจำเลยเกินความจริง เพื่อแสดงว่าตนเองบริสุทธิ์

การให้ความคุ้มกัน (Immunity) แก่พยาน นั้นมีความหมายว่า รัฐจะไม่นำคำให้การนั้นมาฟ้องร้องพยานซึ่งให้การนั้นในภายหลังนั่นคือเจ้าพนักงานจะแจ้งให้ผู้ที่จะได้รับความคุ้มกันทราบว่ารัฐจะให้ความคุ้มกันแก่เขาโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ซึ่งผู้ที่จะมาเป็นพยานรัฐ สามารถให้การอย่างไรก็ได้ แต่รัฐจะให้ความคุ้มกันเขาว่า จะไม่ถูกฟ้องร้องอันเนื่องมาจากคำให้การของเขา

ดังนั้น การให้ความคุ้มกัน (Immunity) แก่พยานจึงน่าจะก่อให้เกิดผลดีต่อน้ำหนักคำให้การของพยานผู้ร่วมกระทำผิด เนื่องจากพยานผู้ร่วมกระทำผิด เมื่อรู้ว่าตนเองรอดพ้นจากการถูกลงโทษ แล้วเขาย่อมไม่มีความกลัวว่าจะต้องถูกฟ้องร้องลงโทษอีก ดังนั้น เขาจึงให้การโดยไม่มีความวิตกกังวล จึงน่าจะเบิกความได้ตรงต่อความเป็นจริงอันจะทำให้น้ำหนักคำพยานของพยานรัฐ มีน้ำหนักน่าเชื่อถือกว่าในขณะที่ยังไม่มีการให้ความคุ้มกันแก่พยาน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้เขียนมีความเห็นว่าการที่แนวคำพิพากษาฎีกาไทยวินิจฉัยว่า อนุญาตให้จำเลยที่ถูกแยกฟ้องเป็นคดีใหม่สามารถเป็นพยานให้โจทก์ในคดีเดิมได้น่าจะเป็นการไม่ยุติธรรมต่อจำเลยที่ถูกซัดทอด เนื่องจากแต่เดิมหากจำเลยเป็นจำเลยร่วมในคดีเดียวกัน ศาลย่อมไม่รับฟังคำซัดทอดของจำเลย แต่หากจำเลยร่วมถูกแยกฟ้องไปกลับทำให้สามารถเป็นพยานโจทก์ได้จึงเป็นการเปิดโอกาสให้โจทก์เลือกที่จะไม่ฟ้อง ผู้ร่วมกระทำผิดมาในคดีเดียวกัน แต่เลือกที่จะแยกฟ้องเป็นคนละคดี เพื่อให้ผู้ร่วมกระทำผิดสามารถให้การซัดทอดกันได้ โดยศาลรับฟังเพราะถือว่า มิใช่จำเลยในคดีเดียวกัน จึงถือว่ามิได้อยู่ในฐานะจำเลย ผู้เขียนจึงขอเสนอความเห็นว่า แนวคำพิพากษาศาลฎีกาไทย น่าจะเปลี่ยนแปลงว่า ไม่สามารถรับฟังคำซัดทอดของจำเลยด้วยกันได้ แม้ว่าจะมีการแยกคดีกัน หรือแม้ว่าจะมีการฟ้องผู้ร่วมกระทำผิดมาเป็นจำเลยคนละคดี โดยน่าจะถือว่าจำเลยซึ่งเป็นจำเลยคนละคดีกันน่าจะมีฐานะเป็นจำเลย ซึ่งต้องห้ามมิให้รับฟัง เป็นพยานหลักฐาน เนื่องจากโจทก์มีภาระการพิสูจน์ ความผิดของจำเลยโจทก์จึงต้องนำพยานหลักฐานของโจทก์มาสืบพิสูจน์ความผิดของจำเลยมิใช่เอาคำซัดทอดของจำเลยด้วยกันมาเป็นพยานหลักฐานของโจทก์

2. ในปัจจุบันคำซัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิดยังเป็นเพียงกฎเกณฑ์ที่ปรากฏอยู่ในคำพิพากษาฎีกาเท่านั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรจะมีการปรับปรุงกฎหมายลักษณะพยานในส่วนของกฎหมายอาญาโดยบัญญัติหลักเกณฑ์ในเรื่องคำซัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิด เพื่อให้การปรับใช้กฎหมายลักษณะพยานหลักฐานมีความแน่นอนชัดเจน และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จึงเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคำซัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิดดังนี้

1. คำซัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิดเป็นพยานหลักฐานที่มีข้อน่าสงสัย จึงเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อย ในการใช้ดุลพินิจชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง โดยจะต้องมีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุน

2. พยานหลักฐานประกอบคำซัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิดควรมีลักษณะหรือคุณสมบัติดังนี้

1) พยานประกอบนี้ต้องเป็นพยานรับฟังที่พยานหลักฐานได้ (admissible) เนื่องจากหากพยานหลักฐานใดถูกปฏิเสธว่ารับฟังไม่ได้ พยานหลักฐานนั้นก็ไม่สามารถที่จะไปเป็นพยานหลักฐานประกอบให้กับพยานหลักฐานอื่นใดทั้งสิ้น

2) ผู้ร่วมกระทำผิดไม่สามารถเป็นพยานประกอบซึ่งกันและกันได้สามารถอธิบายได้ว่า พยานหลักฐานประกอบต้องมาจากที่มาที่ไม่มีความด่างพร้อย (the corroborative evidence must come from on untainted source) จุดประสงค์ของกฎนี้ คือต้องการป้องกันอันตรายจากการที่ผู้ร่วมกระทำผิดสองคนอาจสมคบกันเพื่อสร้างเรื่องเท็จในการใส่ร้ายจำเลยหรือทำให้โทษร้ายแรงมากขึ้นกว่าความเป็นจริง

3) จะต้องเป็นพยานหลักฐานที่มารับรอง (confirm) สนับสนุน (Supports) หรือช่วยให้มีน้ำหนัก (Strengthens) ต่อคำซัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิด ในการชี้ให้เห็นว่าได้มีการกระทำความผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

3. ในคดีที่เป็นความผิดในลักษณะที่มีการก่ออาชญากรรมโดยองค์กรอาชญากรรม การจะหาพยานหลักฐานอื่นใดมาลงโทษจำเลยได้นั้นเป็นการยากเนื่องจากความผิดประเภทนี้ มีการกระทำความผิดที่มีลักษณะซับซ้อน จึงจำเป็นต้องอาศัยพยานหลักฐานจากผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกัน แต่การที่จะทำให้พยานมีความรู้สึกมั่นใจว่าตนเองจะไม่ถูกลงโทษในภายหลัง รัฐจะต้องมีการให้ความคุ้มกัน (Immunity) แก่พยาน เพราะหากว่าพยานรู้ตัวว่าเขารอดพ้นจากการถูกลงโทษไปแล้ว ย่อมไม่มีเหตุผลใดที่พยานจะเบิกความปรักปรำจำเลย เพื่อให้ตนเองรอดพ้นจากการถูกลงโทษ จึงทำให้คำซัดทอดของพยานผู้ร่วมกระทำผิด มีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากขึ้น

ผู้เขียนจึงขอเสนอว่าประเทศไทยควรมีกฎหมายในเรื่องความคุ้มกันแก่พยานบุคคล แต่การที่จะให้ความคุ้มกันแก่พยานบุคคลผู้ร่วมกระทำผิดนั้นควรมีข้อจำกัดในการพิจารณาให้ความคุ้มกัน

1. ประเภทของความผิด

การให้ความคุ้มกันควรคำนึงถึงประเภทของความผิดว่าเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นการจัดองค์กร ซึ่งยากที่จะหาพยานหลักฐานอื่นใดมาลงโทษ ผู้กระทำความผิดได้ นอกจากพยานหลักฐานที่ได้มาจากผู้ร่วมกระทำผิด ซึ่งก็คือ คำซัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิด

2. คุณสมบัติพยานบุคคลที่รัฐจะให้ความคุ้มกัน

ต้องพิจารณาว่าพยานบุคคลที่รัฐจะให้ความคุ้มกันนั้นจะมีข้อจำกัดอย่างไรบ้าง ซึ่งในความคิดเห็นของผู้เขียนมีความเห็นว่า พยานบุคคลที่รัฐจะให้ความคุ้มกันควรจะเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมกระทำผิดที่ไม่ใช่ส่วนสำคัญในคดี เช่น เป็นเพียงผู้สนับสนุน

3. วิธีให้ความคุ้มกัน (Immunity)

รัฐอาจกำหนดวิธีการให้ความคุ้มกัน ที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการให้ความคุ้มกัน 2 ประเภท คือ กฎหมายที่ให้ความคุ้มกันโดยอัตโนมัติ (automatic immunity statutes) โดยหมายถึงว่าพยานต้องให้การภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ และเจ้าพนักงานก็ไม่ต้องยื่นคำร้องขอให้มีการคุ้มครองแต่การให้ความคุ้มกันโดยอัตโนมัตินี้มีอันตรายที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจจะควบคุมได้ว่าใครควรจะได้รับความคุ้มกันบ้าง ความคุ้มกันอีกประเภทหนึ่งคือการให้ความคุ้มกันที่ต้องใช้สิทธิเรียกร้อง (claim immunity statutes) กล่าวคือ พยานจะต้องเรียกร้องความคุ้มกัน จึงจะเกิดความคุ้มกัน ซึ่งในอนาคต หากประเทศไทยจะนำวิธีการให้ความคุ้มกันมาใช้ ก็จะต้องพิจารณาวิธีการให้ความคุ้มกันให้เหมาะสมกับประเทศไทยต่อไป